

Manualul VEGA: Copiii în aeroporturi

SITUAȚII DE RISC LA CARE POT FI SUPUȘI COPIII AFLAȚI ÎN AEROPORTURI
GHID PENTRU POLIȚIȘTII DE FRONTIERĂ

Manualul **VEGA:** Copiii în aeroporturi

**SITUAȚII DE RISC LA CARE POT FI SUPUȘI COPIII AFLAȚI ÎN AEROPORTURI
GHID PENTRU POLIȚIȘTII DE FRONTIERĂ**

Plac Europejski 6
00-844 Warsaw, Poland

Tel. + 48 22 205 95 00
Fax + 48 22 205 95 01

frontex@frontex.europa.eu
www.frontex.europa.eu

© Frontex, 2015
Varşovia, iunie 2017

Print:
TT-02-17-558-RO-C
ISBN 978-92-95213-32-6
doi:10.2819/64190

PDF:
TT-02-17-558-RO-N
ISBN 978-92-95213-21-0
doi:10.2819/761093

Cuprins

Mod de utilizare a manualului #5

Cuvânt-înainte #7

1. Definiții #11

- 1.1. Copilul #13
- 1.2. Copiii aflați într-o situație de risc în aeroporturi #13
- 1.3. Copiii însoțiți #15
- 1.4. Copiii neînsoțiți #16
- 1.5. Copiii separați de familie #16
- 1.6. Copiii – victime ale traficului de persoane #17
- 1.7. Copiii – victime ale traficului de migranți #19
- 1.8. Interesul superior al copilului #21
- 1.9. Protecția și mecanismele naționale de referire #22

2. Ghid operațional #23

- 2.1. Introducere #25
- 2.2. Procedurile de lucru cu copiii #26
- 2.3. Supravegherea copiilor în timpul controlului de frontieră #29

3. Copiii însoțiți și cei separați de familie #31

- 3.1. În apropierea filtrelor de control și în cadrul verificărilor din prima linie #33
- 3.2. Verificările din linia a doua #38
- 3.3. Zonele de tranzit și controalele la porțile de îmbarcare/debarcare #43
- 3.4. Decizii finale și mecanisme de referire #44

4. Copiii neînsoțiți #47

- 4.1. În apropierea filtrelor de control și în cadrul verificărilor din prima linie #49
- 4.2. Verificările din linia a doua #51
- 4.3. Decizii finale și mecanisme de referire #53

5. Informații suplimentare #55

- 5.1. Culegerea datelor #57
- 5.2. Protecția datelor #57
- 5.3. Reprezentanții consulari ai țărilor terțe #58
- 5.4. Procedurile transportatorilor aerieni privind gestionarea cazurilor cu copii neînsoțiți #58

6. Protecția și mecanismele naționale de referire #61

7. Glosar #67

Mod de utilizare a manualului

Scopul recomandărilor cuprinse în acest manual este acela de a crește gradul de conștientizare al polițiștilor de frontieră cu privire la copiii (minori) care tranzitează frontiera aeriană externă a Uniunii Europene, indiferent dacă aceștia sunt însoțiți sau nu. Menirea lui este să mărească gradul de identificare a copiilor aflați în tranzit care sunt expuși riscurilor în aeroporturi, asigurând în același timp respectarea drepturilor acestora și sporind măsurile de combatere a amenințărilor infracționale la adresa bunăstării lor.

Manualul cuprinde măsurile operative adecvate pentru controalele la intrare, în tranzit și la ieșire, realizate fără a se lua în considerare prezența posibilă, dar rară la fața locului a unor lucrători specializați în drepturile sau protecția copiilor. Totodată, ghidul încearcă să reflecteze și să asigure în permanență o abordare bazată pe drepturile copilului, ținând seama în același timp de nevoile și obligațiile concrete ale activităților polițiștilor de frontieră.

Manualul este conceput pentru polițiștii de frontieră cu experiență și se bazează pe principiul interesului superior al copilului, precum și pe cel al protecției copiilor la frontieră.

Ghidul ar trebui pus în aplicare:

- ♦ în conformitate cu normele de drept intern și cu competențele autorităților poliției de frontieră din țara de destinație;
- ♦ ținându-se seama de faptul că măsurile propuse de Frontex cuprind toate activitățile de control la frontieră până la momentul în care, în funcție de circumstanțe, suspiciunea rezonabilă că un copil poate fi în pericol devine tangibilă. Ulterior, mecanismul de referire și ancheta inițială se vor aplica în

conformitate cu legislația națională relevantă privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protecția persoanelor vulnerabile, având în vedere în special interesul superior al copilului, care trebuie să fie considerat primordial, împreună cu principiul *nereturnării* ⁽¹⁾.

Toți poliștii de frontieră implicați sunt invitați să verifice pe teren cele menționate în acest ghid și să trimită recomandări sau observații către Frontex la următoarea adresă de e-mail: VEGA.Children@frontex.europa.eu
Subiect: „Manualul VEGA privind copiii – observații”.

---

(1) Returnarea înseamnă expulzarea persoanelor care au dreptul să fie recunoscute drept refugiați. Principiul nereturnării a fost prezentat pentru prima dată în anul 1951 în cadrul Convenției Națiunilor Unite privind statutul refugiaților, la articolul 33 alineatul (1), care prevede următoarele: „Niciun stat contractant nu va expulza sau returna [în franceză „refouler”] în niciun fel un refugiat peste frontierele teritoriilor unde viața sau libertatea sa ar fi amenințate pe motive de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinii politice”.

Cuvânt-înainte

Ca urmare a vârstei și a gradului lor de maturitate, copiii sunt în general mai expuși la riscul de abuz decât adulții. Rețelele infracționale internaționale care au legătură cu migrația ilegală au devenit tot mai sofisticate în ultimii 20 de ani. Dată fiind natura introducerii ilegale de copii și a traficului de copii, sunt greu de procurat cifre exacte, însă majoritatea analiștilor sunt de acord că se înregistrează o creștere în aceste categorii ale criminalității transfrontaliere [conform Raportului general al Biroului Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) din 2012, aproximativ 27 % dintre victimele traficului de persoane detectate în perioada 2007-2010 erau copii, față de 20 % în perioada 2003-2006]. Cele mai recente date statistice culese de Eurostat, publicate în octombrie 2014, arată că 17 % din numărul total de victime ale traficului de persoane din Uniunea Europeană înregistrat pe categorii de vârstă au între 12 și 17 ani.

În plus, fiecare țară își are propria interpretare și clasificare a fenomenului copiilor afectați de criminalitatea transfrontalieră.

În acest context, principala responsabilitate a polițiștilor de frontieră constă în identificarea copiilor expuși unui risc; de asemenea, un alt rol esențial al polițiștilor de frontieră este acela de a se asigura că situația acestor copii, indiferent de vârsta lor, este sesizată autorităților competente și serviciilor responsabile de protecția lor, în același timp detectând și anihilând activitățile recrutaților, ale traficantilor de migranți și/sau ale traficantilor de persoane. Informațiile culese pe parcursul acestui proces sunt de cele mai multe ori de o importanță deosebită pentru eforturile organelor de poliție în anihilarea rețelelor infracționale internaționale.

A ține pasul cu traficanții și cu modul lor de operare mereu în schimbare nu este ușor; identificarea unui copil expus unui risc deosebit necesită competențe specializate care de multe ori lipsesc la numeroase puncte de trecere a frontierei în Uniunea Europeană. În plus, comportamentul față de copiii vulnerabili – inclusiv modul de a le vorbi, de a comunica cu ei și tratarea lor într-o manieră care să nu aducă atingere integrității, drepturilor sau intereselor lor – este o chestiune delicată în majoritatea țărilor lumii și care prezintă dificultăți suplimentare pentru toate polițiile de frontieră.

Prezentul manual publicat de Frontex își propune să soluționeze aceste deficiențe și să sprijine procedurile relevante legate de identificarea copiilor aflați în tranzit și expuși riscurilor, precum și a celor legate de activarea mecanismelor de referire către autoritățile competente. Au existat numeroase studii anterioare privind bunăstarea, protecția și sesizarea cazurilor de copii identificați ca fiind într-o situație de risc, dar niciunul dintre acestea nu a furnizat orientări practice specifice cu privire la aplicarea legii. De asemenea, niciunul nu a oferit polițiștilor de frontieră perspective asupra activităților de control la frontieră, deși de multe ori ei joacă un rol deosebit de important în demararea acestor procese și în anihilarea organizațiilor infracționale implicate.

Scopul principal al acestui manual este acela de a crește eficiența „protecției copiilor aflați în tranzit” într-o manieră cuprinzătoare și operativă.

Bazându-se pe cunoștințele unor experți la nivel european, precum și pe experiența acumulată de zeci de polițiști de frontieră, acest manual acoperă toate aspectele legate de controalele la intrare, în tranzit și la ieșire în cazurile de migrație ilegală și de infracțiuni transfrontaliere care implică copii în aeroporturi.

Conținutul este astfel elaborat încât să fie ușor de pus în aplicare de către polițiștii de frontieră și este puternic orientat către respectarea legii, abordând în același timp aspectele relevante ale integrității copiilor și ale nevoilor de protecție ale acestora.

Deși este destinat în principal polițiștilor de frontieră, manualul ar trebui să prezinte interes și pentru alte categorii de persoane, de la personalul companiilor aeriene și al aeroporturilor care răspunde de copiii neînsoțiți în timpul zborurilor și până la angajații centrelor de primire și ai altor agenții și servicii, atât de stat, cât și private, care pot găsi sugestii privind modul de gestionare a situației dificile a copiilor aflați în situație de risc.

1. Definiții

În sensul prezentului manual, se vor folosi următoarele definiții:

1.1. Copilul

În conformitate cu normele juridice și legislația europeană și internațională relevantă, copilul este orice ființă umană cu vârsta sub 18 ani, exceptând cazul în care legislația care se aplică copiilor prevede că vârsta majoratului este mai mică.

În mod convențional, pentru a descrie orice persoană cu vârsta sub 18 ani, se pot utiliza și termenii „sub vârsta majoratului” sau „minor”. Majoritatea companiilor aeriene includ copiii mai mici de 3 ani în categoria „sugar”. În realitate, ceea ce contează este să se înțeleagă cine face obiectul demersului de față, nu care este denumirea lui.

Atunci când vârsta unei persoane nu este clară și există motive pentru a crede că ar putea fi vorba despre un copil, persoana ar trebui tratată în consecință și, dacă este necesar, va primi ajutor, sprijin și protecție imediate până când se va putea efectua o evaluare adecvată a vârstei (prezumția unei vârste mai mici). Prin urmare, dacă există îndoieli, se va aplica întotdeauna prezumția că subiectul este minor și, în consecință, i se va acorda un tratament adaptat copiilor.

1.2. Copiii aflați într-o situație de risc în aeroporturi

Copiii, prin natura lor, sunt mai vulnerabili decât adulții. În funcție de vârsta și gradul lor de maturitate, copiii depind mai mult sau mai puțin de adulți pentru îndeplinirea necesităților de bază. Unii dintre copiii care călătoresc dincolo de frontiera externă a Uniunii Europene sunt mai vulnerabili decât alții. Atunci când

nu beneficiază de grijă și de protecție adecvată sau când le sunt periclitare drepturile de copii, ei sunt denumiți „copii aflați într-o situație de risc”. Acești copii devin o prioritate pentru polițiștii de frontieră, cu toate că identificarea lor nu este niciodată ușoară, nici chiar pentru cei mai experimentați din domeniu.

Grupul de lucru interinstituțional pentru copiii aflați în tranzit (?) a agreat o definiție pentru situația în care copiii sunt considerați „în tranzit”. Grupul a formulat un concept larg, care include copii din diverse medii și cu experiențe diferite. Definiția are următorul conținut: *„acei copii care călătoresc din diferite motive, voluntar sau involuntar, pe teritoriul țării sau într-o altă țară, cu sau fără părinții lor sau alte persoane desemnate să îi îngrijească, și a căror călătorie, deși le deschide noi oportunități, poate în același timp să îi expună unui risc (sau unui risc sporit) de exploatare sexuală sau economică, abuz, neglijare și violență. Copiii sunt expuși unor riscuri deosebite în urma migrației.”*

Definiția copiilor aflați într-o situație de risc se referă în general la cei cărora le lipsesc grija și protecția și cărora nu le sunt asigurate bunăstarea și necesitățile de bază (hrană, apă, îmbrăcăminte, adăpost, medicamente etc.). În consecință, este posibil ca aceștia să nu își atingă niciodată potențialul maxim din punct de vedere fizic, social, emoțional sau mental. În astfel de situații, copiii sunt deosebit de vulnerabili și expuși riscului de a fi exploatați, fie de către rețele infracționale de trafic

---

(?) Grupul de lucru interinstituțional pentru copiii aflați în tranzit a fost constituit în 2011 și include următoarele organizații: Organizația Internațională a Muncii, Organizația Internațională pentru Migrație, Plan Internațional, Salvați Copiii, Federația Internațională Terre des Hommes, Mișcarea africană a copiilor și tinerilor care lucrează (AMWCY/MAEJT), Acțiunea pentru dezvoltarea mediului în lumea a treia (ENDA), Înalțul Comisariat al ONU pentru Refugiați (UNHCR), Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) și organizația internațională World Vision.

de migrant și sau de trafic de persoane, fie de către propriii părinți sau propria familie.

Printre copiii aflați într-o situație de risc se află cei care trăiesc în condiții de sărăcie, copiii orfani, copiii străzii, lucrătorii minori, copiii afectați de conflicte armate și soldații minori, copiii afectați de HIV/SIDA, copiii exploatați sexual sau abuzați în orice alt mod și copiii cu dizabilități. Modurile în care un copil poate fi marginalizat, stigmatizat sau discriminat sunt nenumărate și, de asemenea, pot varia de la o societate la alta.

Tipurile de amenințări cu care se confruntă copiii sunt extrem de variate (traficul de migrant și, traficul de persoane, care poate avea ca scop exploatarea prin muncă, cerșitul forțat sau obligarea la alte activități infracționale etc.) și dificil de încadrat în anumite categorii.

Mulți dintre copii sunt supuși mai multor situații de vulnerabilitate sau de amenințare, ceea ce crește gradul lor de vulnerabilitate și dificultatea de a identifica nivelul de risc (în funcție de vulnerabilitate și de amenințare). De exemplu, copiii neînsoțiți și cei separați de familie (a se vedea secțiunile 1.4 și 1.5) se regăsesc printre cei semnalati ca fiind deosebit de expuși la riscul de a fi traficați, abuzați sau supuși la acte de violență și/sau exploatare.

De obicei, copiii nu sunt capabili să se exprime clar sau să dea explicații (așa cum subliniază Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați).

1.3. Copiii însoțiți

Sunt copiii cu vârsta sub 18 ani care sunt însoțiți de cel puțin unul dintre părinți sau de către persoana desemnată prin lege sau prin cutumă să îi îngrijească.

1.4. Copiii neînsoțiți

Copiii neînsoțiți, cunoscuți și ca minori neînsoțiți sau MN, sunt cei separați de ambii părinți și de alte rude sau adulți responsabili și care nu se află în grija unui adult, nici prin lege, nici prin cutumă.

Copiii abandonați după intrarea pe teritoriul unei țări – lucru care se poate întâmpla, de exemplu, în timpul scurt dintre momentul aterizării avionului și sosirea la ghișeul de control din aeroport – sunt de asemenea definiți drept copii neînsoțiți.

Acestor copii ar trebui să li se acorde protecție absolută atât timp cât nu se află în grija unui adult prin lege sau cutumă.

1.5. Copiii separați de familie

Copiii separați de familie sunt cei despărțiți de unul sau de ambii părinți sau de persoana desemnată prin lege sau prin cutumă să îi îngrijească, dar nu neapărat și de alte rude. Prin urmare, aici pot fi incluși copiii însoțiți de alți membri adulți ai familiei (de exemplu, un unchi sau un bunic).

Toți copiii, și în special cei mai vulnerabili, precum copiii neînsoțiți sau separați de familie, au dreptul să li se garanteze protecția. Măsurile de intervenție includ: identificarea corespunzătoare la momentul sosirii în punctele de trecere a frontierei sau imediat ce prezența lor în țară este adusă la cunoștința autorităților; înregistrarea imediată și stabilirea eventualei aplicări a protecției internaționale (inclusiv a *nereturnării*) și, în caz de nevoie, găsirea membrilor familiei, dacă este posibil, sau desemnarea unui tutore și a unui reprezentant legal; facilități privind îngrijirea și cazarea; accesul integral la educație, la serviciile de sănătate și

la un standard de viață adecvat; facilitarea accesului la procedurile de azil, dacă este cazul; și garantarea accesului la forme de protecție complementare ⁽³⁾.

Orice decizie cu privire la acești copii vulnerabili trebuie să ia în considerare situația lor specifică, precum și cadrul juridic național și regional, dreptul privind refugiații și dreptul internațional umanitar și al drepturilor omului. Principiile referitoare la protecția și bunăstarea copilului ar trebui să fie prioritare în ceea ce privește modul în care acești copii sunt tratați de către poliștii de frontieră sau de către oricare alți specialiști care sunt implicați în gestionarea situației lor.

Indiferent de clasificările următoare, toți copiii au dreptul să depună o cerere de azil și să li se stabilească, să li se evalueze și să li se garanteze interesele superioare. Dacă există îndoieli cu privire la vârsta efectivă a copilului vizat, se va apela **în mod obligatoriu la o metodă de stabilire a vârstei cu ajutorul unei proceduri acreditate în domeniu.**

Conform legislației Uniunii Europene, îngrijorările legate de migrație și statutul de migrant nu pot fi folosite ca motiv de refuz al măsurilor de protecție, incluzând aici și permisiunea de a intra sau de a rămâne într-un stat membru al Uniunii Europene.

1.6. Copiii – victime ale traficului de persoane

Traficul de persoane (TP) este definit de Directiva europeană privind traficul de persoane ca recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, în acest caz copii, inclusiv

---

⁽³⁾ Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul copiilor neînsoțiți în afara țării lor de origine.

schimbul sau transferul controlului asupra copiilor în cauză, în vederea exploatării (4).

Acest lucru se poate întâmpla sub amenințare sau prin uz de forță sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, prin abuz de putere sau profitând de starea de vulnerabilitate ori prin oferirea sau primirea de bani sau de alte foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra alteia.

Pe de altă parte, articolul 2 alineatul (5) din Directiva privind traficul de persoane menționează foarte clar că, atunci când scopul final este exploatarea unui copil, traficul de persoane este o infracțiune incriminată chiar dacă nu a fost folosit niciunul dintre mijloacele menționate anterior.

Traficul de copii nu este doar o formă de criminalitate transfrontalieră: deoarece scopul activității infracționale este exploatarea copiilor, copiii pot fi victime ale traficului de persoane și în interiorul frontierelor naționale.

Pe lângă faptul că sunt traficați, unii dintre copii ar putea avea nevoie și de alte tipuri de protecție internațională, cum ar fi azilul. Copiii au același drept de *nereturnare* ca și adulții. Aceste

---

(4) Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului [articolul 2 alineatul (1)]. Articolul 2 alineatul (3) definește scopurile exploatării, care includ „cel puțin exploatarea prostituției altor persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciul forțat, inclusiv cerșitul, sclavia sau practicile similare sclaviei, aservirea, exploatarea activităților infracționale sau prelevarea de organe”.

drepturi sunt bine stabilite în cadrul acquis-ului ⁽⁵⁾ Uniunii Europene în domeniul azilului.

1.7. Copiii – victime ale traficului de migranți

Traficul de migranți (copii) reprezintă asigurarea, în scopul obținerii, direct sau indirect, a unui folos financiar ori a unui alt folos material, prin facilitarea trecerii ilegale a frontierei de stat a unui copil care nu este nici cetățean, nici rezident permanent al aceluși stat ⁽⁶⁾.

Deși acest tip de infracțiune are similarități cu traficul de copii, cele două nu trebuie confundate.

- ♦ Scopul traficului este acela de a exploata o ființă umană și este considerat un atentat la persoană. Scopul traficului de migranți (minori) este de a ajuta o persoană să treacă ilegal o frontieră și este considerată un atentat la suveranitatea unui stat.
- ♦ Traficul de persoane presupune intenția de a exploata persoanele după sosirea lor într-un stat, în timp ce rolul unei persoane care introduce ilegal migranți se încheie de obicei în momentul în care clientul său ajunge în țara de destinație.

⁽⁵⁾ Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (reformare).

⁽⁶⁾ În baza Protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Protocoloalele de la Palermo din anul 2000).

- ♦ Traficul de persoane poate avea loc atât în interiorul, cât și în afara frontierelor naționale, în timp ce pentru traficul de migranți este necesară deplasarea transfrontalieră.
- ♦ În cazul traficului de persoane, introducerea unui copil într-un stat poate fi legală sau ilegală, în timp ce traficul de migranți se caracterizează în general prin intrarea ilegală.
- ♦ În cazul adulților, traficul de persoane se realizează de obicei prin utilizarea constrângerii și/sau a înșelătoriei. În cazul traficului de migranți se întâmplă invers: persoanele introduse ilegal au aproape întotdeauna o înțelegere cu infractorii. Cu toate acestea, în cazul copiilor situația este mai complexă; Comitetul ONU pentru drepturile copilului recunoaște gradul de complicitate al copilului, dar clarifică de asemenea că aceasta depinde de vârsta și de gradul de maturitate al copilului. În plus, din punct de vedere legal, pentru acțiunile care îi privesc pe copii este necesar și acordul părinților. Numeroase aspecte, cum ar fi gradul de maturitate al copilului și, în consecință, nivelul de înțelegere a situației din punctul lui de vedere etc., necesită o atenție sporită în cazurile în care sunt implicați copii. Conform observațiilor Interpol, metodele de operare ale traficantilor de persoane și ale traficantilor de migranți sunt similare din multe puncte de vedere, ceea ce creează dificultăți pentru organele de aplicare a legii în a distinge între cele două tipuri de infracțiuni. În multe cazuri poate fi imposibil de diferențiat traficul de persoane de traficul de migranți până când nu se încheie etapa de transport și începe etapa de exploatare (?).

Dreptul la azil și principiul *nereturnării* se aplică și copiilor care sunt victime ale rețelelor de trafic de migranți și care pot avea nevoie de protecție internațională.

(?) Raportul de activitate 2010-2011 cu privire la traficul de ființe umane și la introducerea ilegală de migranți, publicat în mai 2012.

1.8. Interesul superior al copilului

În Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului se precizează că „în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala”. Acțiunile întreprinse în interesul superior al copilului ar trebui să constituie principiul fundamental pentru toți polițiștii de frontieră. Nevoia de a acorda prioritate intereselor superioare ale copilului în toate chestiunile care îl privesc este reglementată și de articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Comitetul ONU pentru drepturile copilului ⁽⁸⁾ a precizat de curând că „conceptul de interes superior al copilului are un caracter complex, iar conținutul său trebuie stabilit de la caz la caz”. Interesele superioare ale copilului trebuie stabilite de către autoritățile competente în domeniul protecției copilului dintr-un stat, astfel încât să poată fi instituite procedurile necesare pentru a găsi soluții prompte în cazurile practice. Polițiștii de frontieră joacă un rol esențial și trebuie să sesizeze toate cazurile în care există indicii că este vorba despre un copil aflat în situație de risc, astfel cum este descrisă în prezentul manual.

Aceasta presupune capacități pe care polițiștii de frontieră nu le au de obicei, mai ales în cazurile în care este necesar să detecteze în câteva secunde un copil aflat într-o situație de risc la frontierele externe, prin urmare complexitatea sarcinii cu care se confruntă aceștia este cu atât mai semnificativă.

Este esențial ca, atunci când se confruntă cu cazuri în care sunt implicați copii, polițiștii de frontieră să aibă o abordare deosebit de flexibilă. Interesele unui copil aflat într-o anumită situație

---

⁽⁸⁾ Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Comentariul general nr. 14 (2013).

vulnerabilă nu sunt întotdeauna cel mai bine protejate în același mod cu cele ale altui copil aflat într-o situație similară. Un polițist cu experiență știe că niciun caz nu seamănă cu altul și acționează cu grijă deosebită și extrem de atent atunci când lucrează cu copii. Este necesar să se adune cât mai multe informații în legătură cu situația specifică a copilului înainte de a lua orice fel de decizii.

1.9. Protecția și mecanismele naționale de referire

Un mecanism național de referire este un sistem sau un mecanism care îi permite unei țări să își îndeplinească obligația de a proteja și de a promova drepturile omului pentru victimele traficului de persoane și alte persoane vulnerabile, printr-o intervenție coordonată, în general cu asistența specializată a instituțiilor societății civile, a organizațiilor internaționale și a celor neguvernamentale (ONG-uri). Există diferențe de procedură între mecanismele naționale de referire ale statelor membre ale Uniunii Europene, dar toate au un singur scop comun: îndrumarea eficientă a persoanelor vulnerabile către cele mai bune și cele mai adecvate servicii de sprijin disponibile. A se vedea în capitolul 6 o discuție mai detaliată în legătură cu mecanismele naționale de referire, care au relevanță pentru toți copiii aflați într-o situație de risc, nu doar pentru cei expuși riscului de a fi traficați.

2. Ghid operațional

2.1. Introducere

Controalele la frontieră reprezintă pentru polițiștii de frontieră o oportunitate decisivă de a preveni infracțiunile transfrontaliere: după ce victimele părăsesc aeroporturile, posibilitățile de a intercepta infractorii și de a preveni activitatea acestora scad în mod semnificativ, precum și posibilitatea de a identifica victimele și de a pune în aplicare măsurile de protecție a copilului. Câte victime din rândul copiilor vor mai avea de suferit dacă rețelele infracționale nu vor fi anihilate?

Conform datelor primite de la Europol, aeroporturile sunt de departe locurile în care este cel mai probabil să se găsească copii traficați sau introduși ilegal în Uniunea Europeană. Persoanele care introduc ilegal migranți și traficanții de persoane preferă aeroporturile, iar modul lor de operare cel mai frecvent este utilizarea de documente contrafăcute, falsificate sau obținute în mod fraudulos pentru a eluda sistemele existente.

Este bine-cunoscută dificultatea de detectare a infracțiunilor la frontieră în care sunt implicați copii. De exemplu, se întâmplă frecvent ca minorii traficați să fie incluși în pașaportul legal al unor adulți cu care nu sunt înrudiți. Chiar și în cazurile în care pașaportul include o fotografie a copilului, poate fi dificil să se facă identificarea din cauza faptului că fizionomiile cu trăsături nedezvoltate seamănă între ele, iar chipul, părul și chiar culoarea ochilor copiilor se schimbă deseori semnificativ pe măsură ce aceștia cresc. În consecință, se poate întâmpla ca polițistul de frontieră să nu observe că copilul și posesorul adult al pașaportului nu sunt de fapt înrudiți.

Traficanții migranți și traficanții de persoane încearcă să sosească la ore de vârf, atunci când este cea mai mare presiune în punctele de trecere a frontierei: polițiștii de frontieră trebuie

să fie conștienți de acest mod de operare pentru a putea proteja mai bine copiii.

Experiența acumulată de Frontex de-a lungul anilor arată că în spatele unei treceri ilegale a frontierei ar putea fi vorba de un caz de trafic de migranți sau de un posibil caz de trafic de persoane. Aceasta înseamnă că orice caz de trafic de persoane descoperit la frontiera externă este rezultatul intensificării controalelor, lucru care se aplică și în cazurile în care sunt implicați copiii.

Pentru a crește gradul de conștientizare în ceea ce privește cazurile cu copii în tranzit aflați într-o posibilă situație de risc, este esențială dezvoltarea și menținerea unei relații bune cu alte entități responsabile cu aplicarea legii, precum și cu ceilalți parteneri din aeroporturi, cum ar fi personalul companiilor aeriene, lucrătorii din cadrul serviciilor de protecție a copilului și cei care lucrează cu alte grupuri vulnerabile ⁽⁹⁾, și cu alte autorități. Acest lucru poate fi realizat prin întâlniri de coordonare periodice, cursuri comune de formare, echipe comune specializate și așa mai departe.

2.2. Procedurile de lucru cu copiii

Înțelegerea faptului că copiii sunt diferiți de adulți din punct de vedere psihologic este esențială; prin urmare, în lucrul cu copiii este necesară o abordare adaptată copiilor. De asemenea, un copil poate fi reticent în prezența unui străin, de aceea ofițerul de poliție (preferabil în haine civile) care lucrează cu copilul trebuie să depună toate eforturile pentru a stabili o relație bazată pe încredere cu copilul.

⁽⁹⁾ Inclusiv organizații internaționale acreditate și ONG-uri.

Printre practicile eficiente care ar trebui reținute în lucrul cu copiii se numără următoarele:

- ♦ creați un mediu prietenos [acesta ar putea fi o încăpere adaptată copiilor ⁽¹⁰⁾, dacă există], diminuați diferența de putere (evitați formalitățile, aveți grijă la limbajul corpului, la tonul vocii, la termenii folosiți etc.) și permiteți-i copilului să se adapteze la mediul înconjurător;
- ♦ explicați funcțiile și atribuțiile persoanelor adulte care sunt implicate în lucrul cu copilul respectiv;
- ♦ spuneți întotdeauna adevărul;
- ♦ ascultați-l pe copil;
- ♦ folosiți un limbaj simplu și evitați termenii tehnici (țineți cont de barierele lingvistice);
- ♦ vorbiți și comportați-vă corespunzător cu vârsta și gradul de maturitate al copilului;
- ♦ faceți tot posibilul ca copilul să se simtă confortabil;
- ♦ adaptați anumite obiceiuri comportamentale (cum ar fi să păstrați contactul vizual, să rămâneți la același nivel de comunicare).

Informațiile de bază cu privire la lucrul cu copiii sunt conținute în Ghidul practic al polițiștilor de frontieră ⁽¹¹⁾ și se referă la următoarele:

„Polițiștii de frontieră trebuie să acorde o atenție specială minorilor, indiferent dacă aceștia călătoresc însoțiți sau neînsoțiți.

⁽¹⁰⁾ Rețineți că o încăpere adecvată poate să asigure intimitate, dar poate avea și un efect advers, intrarea într-un astfel de spațiu putând fi înfricoșătoare pentru un copil. Prin urmare, o încăpere este adecvată doar dacă a fost pregătită pentru astfel de situații.

⁽¹¹⁾ Recomandarea Comisiei de instituire a unui „Manual practic pentru polițiștii de frontieră (Manualul Schengen)” comun, de utilizat de către autoritățile competente în cadrul efectuării controlului la frontieră asupra persoanelor, C(2006) 5186 final, Bruxelles, 6 noiembrie 2006.

În cazul în care minorii sunt însoțiți, polițistul de frontieră trebuie să verifice existența autorității parentale a însoțitorilor asupra minorilor, în special în cazul în care minorii nu sunt însoțiți decât de un singur adult și dacă există motive întemeiate de suspiciune că aceștia au fost luați ilegal din custodia persoanei care este titulara de drept a autorității parentale asupra acestora. În acest ultim caz, polițistul de frontieră va trebui să efectueze toate investigațiile necesare pentru a preveni răpirea sau, în orice caz, scoaterea/introducerea ilegală din/în țară a minorului.

Minorii neînsoțiți trebuie să facă obiectul unui control temeinic, prin verificarea amănunțită a documentelor de călătorie și a documentelor justificative ale acestora, pentru a se asigura că nu părăsesc teritoriul împotriva voinței persoanei (persoanelor) care deține (dețin) autoritatea parentală.”

În cazul în care există îndoieli cu privire la oricare dintre situațiile menționate în Ghidul practic al polițiștilor de frontieră, polițiștii de frontieră trebuie să folosească lista cu punctele naționale de contact pentru consultări în privința minorilor.

Deși Ghidul practic al polițiștilor de frontieră stabilește în mod clar că autoritatea parentală este criteriul care face diferența dintre copiii însoțiți și neînsoțiți, polițiștii de frontieră trebuie să acorde o atenție deosebită tuturor copiilor care călătoresc, indiferent că sunt însoțiți, neînsoțiți sau separați de familie.

În plus față de informațiile furnizate în Ghidul practic al polițiștilor de frontieră și în Codul frontierei Schengen, următoarele capitole ale acestui manual prezintă proceduri detaliate și specifice pe care polițiștii de frontieră trebuie să le urmeze atunci când lucrează cu copii și pentru identificarea copiilor introduși ilegal sau traficați.

Recomandările pot fi diferite în funcție de legislația națională respectivă, dar fiecare copil trebuie să primească un tratament

special, iar polițiștii de frontieră trebuie să cunoască următorii indicatori privind copiii aflați într-o situație de risc.

Cu toate acestea, recomandările nu sunt exhaustive: polițiștii de frontieră trebuie să cunoască, de asemenea, diferitele moduri de operare, să știe că modurile de operare sunt adaptate în funcție de intervențiile autorităților responsabile cu aplicarea legii și, mai presus de toate, că un copil poate avea un aspect îngrijit, însă limbajul corpului său în condiții de stres poate semnaliza o situație de risc.

2.3. Supravegherea copiilor în timpul controlului de frontieră

Polițiștii de frontieră sunt responsabili pentru toți copiii atâta vreme cât aceștia se află în zona de frontieră. Din acest punct de vedere, este important de reținut că polițiștii de frontieră trebuie să aibă grijă de copil până când sosește și preia cazul o persoană competentă, o persoană de la serviciul de protecție a copilului sau orice altă autoritate responsabilă cu protecția copilului.

Recomandări generale (trebuie adaptate la vârsta și gradul de maturitate al copilului) care se aplică pentru verificările din prima și/sau din a doua linie de control:

- Adaptați-vă la situația copilului – utilizați hârtie și creioane pentru a desena, așezați-vă împreună cu copilul pe podea pentru a crea o atmosferă informală.
- Încercați să folosiți întrebări deschise pentru a comunica (copilul ar trebui să fie liber să răspundă cum dorește, întrebările cu răspuns „da/nu” trebuie evitate), evitați pe cât posibil să îi sugerați orice fel de răspuns, permiteți-i copilului să răspundă liber și în ritmul lui. Întrebați copilul dacă se simte confortabil, dacă îi este sete, foame, frig, cald, dacă are nevoie să meargă la toaletă sau dacă vrea sau are nevoie de orice altceva i-ați

putea pune la dispoziție. Copilul ar putea să vrea să își vadă mama sau tatăl, prin urmare nu faceți promisiuni pe care nu le puteți respecta, altfel riscați să pierdeți încrederea lui.

- ♦ Întrebați copilul dacă are nevoie de îngrijire medicală sau de orice alt tratament special (în funcție de vârsta copilului, el poate fi întrebat simplu dacă simte vreo durere). De asemenea, puteți întreba persoana care însoțește copilul dacă acesta are nevoie de îngrijire medicală sau de orice alt tratament special. Asigurați-vă că persoana care însoțește copilul nu folosește această întrebare pentru a-și crea un avantaj.
- ♦ Căutați orice semne de leziuni sau orice boală care poate fi observată, acordând o atenție deosebită indiciilor unui posibil abuz (cum ar fi prezența unor leziuni aflate în diferite faze de vindecare, leziuni faciale la copiii foarte mici, zone fără păr pe capul copilului etc.).
- ♦ Oferiți-i copilului informații (în cadrul verificărilor din linia a doua) privind procedurile preconizate, într-un fel pe care să îl înțeleagă.

3. Copiii însoțiți și cei separați de familie

3.1. În apropierea filtrelor de control și în cadrul verificărilor din prima linie

3.1.1. Înaintea filtrelor de control: este ceva neobișnuit?

Un copil poate fi însoțit de un părinte, un tutore legal (în cazul copiilor însoțiți) sau de o terță persoană care poate fi un adult sau un membru al familiei, de exemplu un unchi sau un bunic (în cazul copiilor separați de familie). Pasagerii se comportă în mod natural atunci când nu știu că sunt sub observație, astfel că urmărirea comportamentului copiilor și al persoanelor care îi însoțesc în timp ce se îndreaptă spre controlul pașapoartelor sau când sunt așezați la coadă înainte de a ajunge acolo poate fi un exercițiu foarte util. În cazul aeroporturilor mari, este întotdeauna util să se ia în considerare planificarea unor polițiști de frontieră îmbrăcați în civil.

Polițiștii de frontieră trebuie să aibă grijă să nu facă presupuneri și să nu se lase influențați de prejudecăți în timpul procesului de observare a persoanelor. În timpul procesului de supraveghere a copiilor și a persoanelor care îi însoțesc este important să nu se facă discriminări în funcție de cultura, religia, cetățenia sau etnia percepută sau pe baza sexului sau a altor factori. Cu toate acestea, o atenție suplimentară trebuie acordată cazurilor în care copiii provin din „țări/regiuni problematice din punctul de vedere al procedurilor de azil”.

Prima impresie este un element important al oricărei evaluări, oricât de intuitivă este aceasta în cazul unui polițist de frontieră cu experiență. Orice situație neobișnuită ar trebui să atragă atenția polițiștilor de frontieră și să ducă la alte verificări în linia a doua (cum ar fi verificarea relației dintre copil și adult, o analiză detaliată a documentelor justificative etc.).

Polițiștii de frontieră cu experiență, obișnuiți să vadă copii la frontieră, își pot valorifica experiența prin luarea în considerare a următoarelor aspecte în legătură cu vârsta presupusă și cu gradul de maturitate al copilului:

Aspectul fizic al copilului:

- Este timid, extravagant, retras sau speriat.
- Poziție închisă a corpului, încercarea de a se face cât mai mic posibil.
- Lipsa contactului vizual, privirea către podea.
- Detașarea aparentă față de ceilalți membri din grup.
- Poartă haine noi? Sunt acestea măsura potrivită sau par a fi împrumutate? Copilul este îmbrăcat potrivit așteptărilor? Hainele par potrivite pentru situația respectivă?
- Tentativa copilului de a avea contact vizual cu o persoană care îl ignoră.
- Asemănarea trăsăturilor copilului cu cele ale adultului/ale adulților (în cazul în care adultul este părintele), avându-se în vedere în mod corespunzător principiul nediscriminării și aplicarea obiectivă a acestuia în timpul supravegherii.
- Observarea atentă a interacțiunii dintre copil și părinți/adulții care îl însoțesc.
- Copilul se simte relaxat/confortabil în prezența respectivilor adulți?
- Copilul poate să comunice liber?
- Există vreun indiciu că i-ar fi frică de respectivii adulți?

Este necesară o atenție suplimentară în cazul copiilor însoțiți de un singur adult sau în cazul copiilor proveniți dintr-o țară care este sursă de refugiați sau dintr-o țară aflată în conflict ori în care este cunoscut faptul că au loc încălcări grave ale drepturilor omului.

Exisă și posibilitatea rară ca sugarii să fie sedați cu scopul de a fi adormiți în timpul trecerii prin punctele de control. Dacă după

o vreme (probabil în linia a doua) copilul încă doarme profund, și mai ales dacă adultul care îl însoțește dă semne de nervozitate, există motive de suspiciune.

Aceeași metodă ar putea fi folosită și în cazul copiilor foarte mici, care pot vorbi și care pot reprezenta un risc pentru persoana însoțitoare. Aceștia pot fi considerați prea mici pentru a fi instruiți corespunzător în legătură cu ce să spună și ce nu.

3.1.2. Verificările din prima linie

Polițiștii de frontieră de la ghișee trebuie să acorde atenție unora dintre indiciile suplimentare de mai jos, cu privire la înfățișare:

Copiii de vârstă preșcolară (în general, mai mici de 6 ani):

- ◆ Este ceva neobișnuit în legătură cu situația pe care o observați?
- ◆ Comportamentul copilului este corespunzător cu durata călătoriei?
- ◆ Copilul este calm, absent, confuz, speriat sau agitat?
- ◆ Copilul se simte confortabil în prezența persoanei care îl însoțește? În cazul în care îi este teamă de controlul pașaportului, copilul stă lângă persoana care îl însoțește?
- ◆ Copilul se uită la un alt pasager care pare să îl ignore? (În acest caz, celălalt pasager ar trebui verificat mai amănunțit, întrucât ar putea fi o „escortă“.)

Copiii de vârstă școlară (în general, peste 6 ani):

- ◆ Este ceva neobișnuit în legătură cu situația pe care o observați?
- ◆ Copilul este speriat sau încordat?
- ◆ Copilul este absent/distant/vorbește greu sau incoerent?
- ◆ Copilul are o atitudine supusă în mod nejustificat?
- ◆ Copilul se uită la un alt pasager, care pare să îl ignore? (În acest caz celălalt pasager ar trebui verificat mai amănunțit, întrucât ar putea fi o „escortă“.)
- ◆ Copilul arată ca și cum este posibil să fi fost sedat?

Adultul (adultii) care însoțește (însoțesc) copilul:

- ◆ Dacă este unul dintre părinți, cât de mult seamănă cu copilul? Aspectul său fizic este compatibil cu cel al copilului? Există asemănări de comportament sau legate de înfățișare între părinte și copil, sau alte ticuri comportamentale?
- ◆ Adultul pare a fi îngrijorat, încordat sau agitat?
- ◆ Dinamica dintre copil și persoana însoțitoare este compatibilă cu zona de proveniență?

Polițiștii de frontieră pot, de asemenea, să adreseze copilului câteva întrebări simple cu caracter neoficial, de exemplu despre cum se numește, ce vârstă are sau alte câteva informații personale. Astfel de întrebări sunt discrete în mod natural și trebuie adaptate vârstei și gradului de maturitate al copilului, dar ele pot fi comparate cu datele personale de pe documentele de călătorie.

Printre întrebările care pot fi adresate adulților și care pot constitui indicii ale traficului de persoane se numără următoarele:

- ◆ Sunteți părintele/tutorele/reprezentantul legal al copilului?
- ◆ În caz contrar, unde sunt aceștia și cine sunteți dumneavoastră?
- ◆ Când și-a văzut copilul ultima dată părinții?
- ◆ Copilul are asupra sa documente, de exemplu, documente de identitate sau pașaport?
- ◆ Care este destinația copilului și scopul călătoriei?
- ◆ Cine a organizat călătoria?
- ◆ Cine a plătit călătoria?
- ◆ Aveți la dumneavoastră fotografii cu copilul? (De obicei, părinții au fotografii cu copiii lor memorate în telefonul mobil sau păstrate în portofel.)

3.1.3. Controlul documentelor

Se verifică de către polițiștul de frontieră relația dintre copil și adult. În timpul controlului documentelor, este important să se mențină o conversație continuă cu călătorii și în același timp să

se observe comportamentul lor (unele sugestii sunt prezentate mai sus), în special reacția copilului (ghișeul de la controlul pașapoartelor trebuie amplasat astfel încât orice copil să fie ușor vizibil, de exemplu, cu o simplă oglindă se poate verifica dacă există un copil în dreptul părții de jos a ghișeului).

În plus față de controalele standard, este necesară analiza atentă a următoarelor aspecte:

- ♦ Numărul de copii și numărul de documente (pașapoarte, vize etc.). Documentele de călătorie foarte noi se verifică cu mai multă atenție, în special dacă provin din țări unde ar fi putut fi emise în urma unor acte de înșelăciune sau corupție (în conformitate cu analizele de risc disponibile).
- ♦ Documentele justificative și biletele de avion (cu itinerariul), se verifică prin întrebări scurte în legătură cu motivul călătoriei (pentru verificarea consecvenței dintre afirmațiile inițiale și documentele justificative prezentate). Atunci când călătoresc cu copii, adulții de bună-credință care îi însoțesc aleg de obicei cea mai directă rută posibilă.
- ♦ Se verifică din punct de vedere legal relația dintre copil și persoana cu care călătorește.
- ♦ În cazul familiilor numeroase, în care sunt mai mulți copii, se verifică datele de naștere și vârsta adultului (adulților), căutându-se eventuale neconcordanțe.
- ♦ Se verifică naționalitatea copiilor: de exemplu, dacă un copil deține un pașaport european, este foarte probabil ca acesta să vorbească sau cel puțin să înțeleagă una sau mai multe limbi europene.
- ♦ Se consultă în mod sistematic Sistemul de Informații Schengen național (NSIS) și bazele de date ale poliției atunci când copiii cu o naționalitate a Uniunii Europene nu călătoresc cu ambii părinți (pentru resortisanții țărilor terțe, aceasta este deja o obligație prin Codul frontierelor Schengen).

Dacă există orice fel de indicii că un copil ar putea fi într-o situație de risc, polițiștii de frontieră trebuie să continue cu verificările în linia a doua.

3.2. Verificările din linia a doua

Verificările din linia a doua se efectuează de către un alt ofițer (dacă este disponibil), care este la curent cu modurile de operare ale traficantilor de migranți și ale traficantilor de persoane, precum și cu cele mai recente alerte.

Sunt analizate toate activitățile anterioare și, dacă este necesar, se repetă verificările. Mai jos sunt descrise câteva verificări suplimentare.

Conform Codului frontierelor Schengen, copilul și însoțitorul său vor primi informații scrise cu privire la scopul (și procedurile) unui astfel de control, care se efectuează ca procedură aleatorie standard. Aceste informații vor fi puse la dispoziție în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene, precum și în limbile țării sau țărilor vecine ale statului membru în cauză. Se va folosi un limbaj ușor de înțeles de către oricine sau care se presupune că este înțeles, sau se va comunica într-un alt mod care să fie eficient, inclusiv se vor folosi traducători atunci când este cazul.

În cadrul verificărilor din linia a doua, este necesar să se acorde o atenție specială reacției copilului și a pasagerului care îl însoțește.

3.2.1. Călătoria

În cazul zborurilor cu risc ridicat (conform analizelor de risc), trebuie să se consulte întotdeauna Sistemul de informații prealabile privind pasagerii (APIS).

În afară de o analiză logică a diferitelor etape ale călătoriei, dacă acest lucru este permis de legislația națională aplicabilă, în anumite cazuri o consultare a listei de pasageri și a registrului cu numele pasagerilor (PNR) este utilă pentru a se verifica dacă pe aceeași rezervare călătoresc și alți pasageri care ar putea expune copiii unui risc la infracțiuni grave. Un traficant/o escortă poate fi descoperit(ă) printre pasageri și interceptat(ă) înainte de a părăsi aeroportul. În cazul în care legislația națională nu permite consultarea sistemului PNR utilizat de transportatorii aerieni, se pot folosi surse deschise, cum ar fi <https://www.checkmytrip.com>

Personalul companiilor aeriene poate fi, de asemenea, o sursă utilă de informații. În timpul zborului, echipajul urmărește deseori pasagerii și este posibil să fi observat ceva neobișnuit (de exemplu, interacțiunea dintre un adult și un copil care stau la câteva rânduri distanță, un grup în care este evident că persoana însoțitoare și copiii nu se cunosc bine, că sunt îmbrăcați în haine noi care arată neobișnuit, indicii că copiii nu sunt obișnuiți cu respectivelor haine, că hainele au încă eticheta atașată etc.).

3.2.2. Documentele și bagajele

Se recomandă o verificare amănunțită a documentelor de călătorie și a celor justificative, cu opțiunea de a contacta autoritățile consulare ale țării în care au fost emise documentele. Nu vor fi contactate autoritățile consulare în cazul unui copil originar dintr-o țară din care provin mulți refugiați sau dintr-o țară aflată în conflict sau în care este cunoscut faptul că au loc încălcări grave ale drepturilor omului, nici în cazul în care copilul este recunoscut ca solicitant de azil, întrucât acel contact poate expune copilul și familia acestuia la un risc și mai mare. Se va acorda o atenție deosebită dacă există vize care au numere de serie consecutive, mai ales dacă aceste numere aparțin unor pasageri care nu călătoresc împreună.

Dacă acest lucru nu este deja inclus în verificările din prima linie, se va consulta I-24/7 (bazele de date ale Interpol), în conformitate cu legislația națională.

În cazul în care copiii nu călătoresc cu bagaj propriu, adultul ar trebui să aibă haine, jocuri sau jucării ale copilului în bagajul său. Fiecare adult însoțitor ar trebui să poată enumera câteva articole care aparțin copilului atunci când i se solicită acest lucru.

3.2.3. Interacțiunea cu copiii la verificarea din linia a doua

Atunci când comunică cu un copil în cadrul verificării din linia a doua, polițistul de frontieră ar trebui să ia în considerare o separare temporară a copilului de adultul însoțitor (într-o manieră discretă). Dacă copilul pare a fi într-o situație de risc, este mai probabil ca acesta să explice situația în absența adultului potențial abuziv. Copilul trebuie informat în fiecare moment în legătură cu procedurile care se desfășoară.

În plus, un alt polițist de frontieră trebuie să verifice dacă există contradicții sau incoerențe în răspunsuri, punând aceleași întrebări separat și în mod neoficial adultului pentru a compara răspunsurile celor doi, al copilului și al adultului însoțitor.

Se recomandă întotdeauna să existe doi polițiști de frontieră prezenți, un bărbat și o femeie dacă este posibil, și să se creeze o atmosferă cât se poate de neoficială și prietenoasă. Atunci când copilul se simte în siguranță și pe cât posibil relaxat, este mai probabil să dorească să comunice. Neconcordanțele pot constitui un indiciu de risc, dar în același timp este importantă reducerea la minimum a confruntării și recunoașterea faptului că totuși, atât pentru copii, cât și pentru adulți situația poate fi resimțită ca fiind formală și stresantă (este posibil, de exemplu,

să fi avut experiențe negative cu poliția și/sau cu autoritățile de aplicare a legii în trecut).

Prezența a doi polițiști reprezintă și o protecție față de orice eventuale acuzații ulterioare în legătură cu un comportament de intimidare (sau alt comportament nepotrivit). Perioada de timp în care copilul este despărțit de adultul însoțitor trebuie să fie destul de scurtă, exceptând cazurile în care se descoperă indicii de risc.

Este recomandată purtarea unei discuții în locul unui interviu cu copiii, interviuri formale cu aceștia trebuind efectuate doar atunci când este strict necesar și în conformitate cu legislația aplicabilă (a se vedea secțiunea 2.3). Orice discuție cu un copil trebuie să aibă loc fără întârzieri inutile, în încăperi create sau adaptate pentru acest scop, și este preferabil să participe și specialiști pregătiți pentru aceste situații. Dacă este posibil, persoanele care efectuează interviurile ar trebui să fie de același sex ca și copilul. De asemenea, se vor contacta traducători în cazul în care copilul nu înțelege limba, pentru a putea purta o discuție utilă. Numărul de interviuri, precum și durata lor trebuie menținute la minimum, iar copilul trebuie interviuat de aceeași persoană în măsura în care este posibil.

Se recomandă explicarea scopului oricărei interacțiuni și stabilirea unor reguli de bază pentru interviu: „Dacă nu știi răspunsul, nu încerca să ghicești, nu există răspuns corect sau greșit, este în regulă să spui că nu știi.”, „Știi mai multe decât mine despre ce s-a întâmplat.”, „Dacă nu vrei să răspunzi, este în regulă să spui că nu vrei.”, „Poți să mă corectezi sau să nu fi de acord cu mine.”, „Dacă repet o întrebare, nu înseamnă că primul răspuns a fost greșit.”, „Dacă o întrebare este prea dificilă, putem reveni la ea mai târziu.”, „Spune doar adevărul.”

În general, în condiții adecvate, copiii pot fi însoțiți pe parcursul interviului de un adult la alegerea lor, dar o astfel de cerere trebuie refuzată dacă, de exemplu, se suspectează faptul că adultul despre care este vorba este un traficant de persoane. În cazurile în care se suspectează că este vorba despre o infracțiune în care este implicat un copil, polițiștii de frontieră trebuie să se asigure de la început că toate interviurile cu copilul care poate fi victimă sau martor se desfășoară în conformitate cu legislația națională aplicabilă și că pot fi folosite ca probe (poate fi necesară obținerea unei autorizații de la un procuror sau judecător în prealabil, pentru ca interviul să se desfășoare în prezența unui consilier juridic și/sau a autorităților pentru protecția copilului etc.). În caz contrar, polițiștii de frontieră pot discuta doar neoficial cu copilul.

Iată câteva sfaturi privind comunicarea cu copiii, ținând seama de vârsta presupusă și de gradul lor de maturitate:

- ♦ fiți atenți la semnele care indică suferință, precum expresii ale feței, gesturi sau limbajul corpului;
- ♦ nu vă așteptați la o destăinuire imediată și nu forțați lucrurile;
- ♦ discutați cu copilul într-un mod prietenos și într-un mediu plăcut; dați dovadă de deschidere, claritate și sinceritate, utilizând limba maternă a copilului, dacă este posibil (cu sprijinul unui vorbitor nativ);
- ♦ folosiți un limbaj adecvat vârstei și gradului de maturitate al copilului, exprimat în termeni clari și ușor de înțeles;
- ♦ explicați copilului ce se întâmplă și de ce se fac verificări asupra situației sale;
- ♦ oferiți copilului informații în legătură cu statutul, drepturile și măsurile de protecție de care beneficiază;
- ♦ asigurați copilul că scopul dumneavoastră este bunăstarea, siguranța și protecția sa;
- ♦ adresați-i întrebări deschise și specifice (ce, unde, când, cum, cine, de ce);

- ♦ acordați copilului o pauză pentru a bea apă, a merge la toaletă sau pur și simplu dacă este obosit și răspundeți corespunzător la nevoile speciale sau la solicitările sale specifice;
- ♦ evitați să faceți presupuneri despre ce anume crede copilul;
- ♦ verificați dacă copilul a înțeles, rugându-l să vă spună ce anume a înțeles;
- ♦ întrebați copilul dacă are întrebări și răspundeți-i la întrebări.

Pentru a stabili dacă un copil este într-adevăr familiar cu mediul țării de origine de unde adultul însoțitor susține că provine, puteți lua în considerare următoarele subiecte ca variante de verificat:

- ♦ programe de televiziune, desene animate și muzicieni celebri în rândul tinerilor din țara lor de origine (aceste informații se găsesc pe internet);
- ♦ cunoștințe elementare în legătură cu zona în care locuiesc (un instrument util ar putea fi aplicația Google Earth Street View);
- ♦ detalii legate de școală, de sporturile pe care le practică sau de interiorul casei lor.

Răspunsurile copilului pot fi comparate în orice moment cu cele furnizate de adultul însoțitor sau de alți copii prezenți în același grup.

3.3. Zonele de tranzit și controalele la porțile de îmbarcare/debarcare

Majoritatea observațiilor formulate în alte părți ale acestui capitol se aplică și cu privire la controalele din zonele de tranzit și la cele de la poarta de îmbarcare, ținându-se seama că în respectivele cazuri o echipă sub acoperire (de exemplu, polițiști de frontieră îmbrăcați în civil) poate observa mai bine comportamentul pasagerilor.

Documentele, tichetele de îmbarcare și biletele pot fi foarte ușor schimbate în zonele de tranzit aglomerate. Copiii care au venit însoțiți pot fi foarte rapid abandonăți. În aeroporturile aglomerate, serviciile de verificare și supraveghere prin televiziune cu circuit închis (TVCI) pot fi deosebit de valoroase în identificarea acestui mod de operare.

3.4. Decizii finale și mecanisme de referire

În toate deciziile, considerentul prioritar trebuie să fie interesul superior al copilului, iar principiul *nereturnării* trebuie respectat.

Un copil va fi reținut doar în cazuri absolut excepționale, întotdeauna în conformitate cu legislația națională aplicabilă, pentru cel mai scurt timp posibil și ca o măsură de ultimă instanță. Comitetul ONU pentru drepturile copilului a stabilit că reținerea unui copil nu poate fi justificată pe motive legate de statutul de migrant⁽¹²⁾. În orice moment și în funcție de circumstanțe, dacă există o suspiciune rezonabilă că copilul ar putea fi în pericol sau într-o situație de risc și că este posibil să fi fost transportat în scopul traficului de persoane sau are în vreun alt fel nevoie de protecție în baza indiciilor/semnelor menționate mai sus, trebuie aplicat imediat mecanismul de referire, în conformitate cu legislația națională aplicabilă, înainte de orice decizie finală. În cazul sesizărilor sau a plasamentului inițial, se va apela, în aeroport, la intervenția personalului specializat în protecția copilului; polițiștii de frontieră trebuie să aibă datele de contact la îndemână.

⁽¹²⁾ Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul aplicat copiilor neînsoțiți și despărțiți de familie, aflați în afara țării lor de origine, paragraful 61.

Există o regulă generală la frontiere conform căreia copiii nu trebuie despărțiți de părinții lor (sau de rudele care îi însoțesc) decât în cazul în care există o suspiciune rezonabilă că copilul ar putea fi expus unor riscuri alături de aceștia. Autoritățile pentru protecția copilului sunt mai în măsură să confirme pe deplin acest aspect și să preia cazul.

Rețineți următoarele:

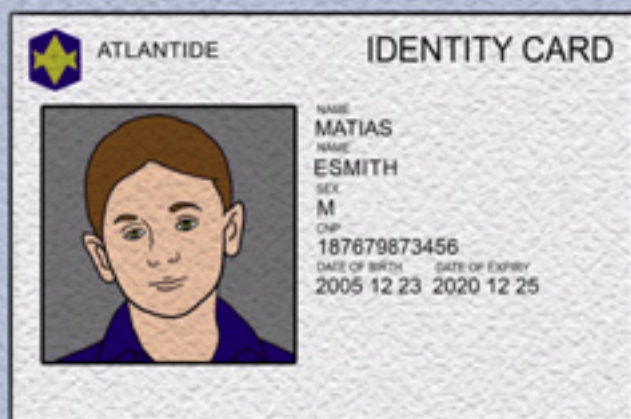
- ♦ Asigurați-vă că perioada de timp dintre activarea procedurilor de protecție a copilului și/sau a mecanismului național de referire și predarea efectivă a cazului este cât mai scurtă. În acest scop, asigurați-vă că persoanele de contact care reprezintă mecanismul național de referire și protecție sunt identificate și bine cunoscute.
- ♦ Dacă este posibil, organizați o întâlnire de coordonare pe tema protecției și/sau a mecanismului național de referire, în care să se discute despre modul de soluționare a situațiilor în care copiii ajung seara târziu, dimineața devreme, de sărbători sau în weekend.
- ♦ Se va asigura accesul copiilor la serviciile de bază (hrană, apă, acces la grupurile sanitare, asistență medicală etc.) și, dacă este posibil, ceva cu care să își petreacă timpul atunci când sunt nevoiți să aștepte.
- ♦ Copiii vor fi informați în permanență în legătură cu ce se întâmplă și cu ceea ce urmează să se întâmple.

Polițiștii de frontieră trebuie să cunoască procedurile puse în aplicare de transportatorii aerieni în cazul copiilor însoțiți și al celor separați de familie.

4. Copiii neînsoțiti

4.1. În apropierea filtrelor de control și în cadrul verificărilor din prima linie

4.1.1. Înaintea filtrelor de control: este ceva neobișnuit?

Observarea comportamentului copiilor neînsoțiți poate lua în considerare **parametri similari celor utilizați în cazul modelelor de comportament previzibile pentru copiii însoțiți și separați de familie**. Se poate dovedi utilă observarea comportamentului persoanelor atunci când acestea nu știu că sunt supravegheate. În cazul aeroporturilor mari, este întotdeauna util să se ia în considerare planificarea unor polițiști de frontieră îmbrăcați în civil.

Polițiștii de frontieră nu ar trebui să facă presupuneri sau să se lase influențați de prejudecăți în timpul procesului de supraveghere a persoanelor. În procesul de supraveghere a copiilor, este important să nu se facă discriminări în funcție de cultură, religie sau de etnie, pe baza sexului, naționalității sau a altor factori.

Prima impresie este un element important al oricărei evaluări, chiar dacă se bazează pe intuiție, în cazul unui polițist de frontieră cu experiență. Orice situație neobișnuită ar trebui să atragă atenția polițiștilor de frontieră și să determine alte activități în linia a doua (de exemplu, examinarea atentă a documentelor justificative și a celor de călătorie, observarea discretă, investigarea relației și a dinamicii cu persoana care așteaptă copilul etc.)

Polițiștii de frontieră cu experiență, pentru care este ceva obișnuit să vadă copii trecând frontiera, își pot valorifica experiența prin luarea în considerare a următoarelor aspecte în legătură cu vârsta presupusă și cu gradul de maturitate al copilului.

4.1.2. În timpul verificărilor din prima linie

Polițiștii de frontieră de la ghișee ar putea să acorde atenție unora dintre indiciile suplimentare de mai jos, cu privire la înfățișare:

- Este ceva neobișnuit în legătură cu situația pe care o observați?
- Comportamentul copilului este corespunzător cu durata zborului din care tocmai a debarcat?
- Copilul este calm, absent, rezervat, incoerent, speriat sau agitat?
- Copilul caută privirea altui pasager? (În acest caz, celălalt pasager trebuie controlat mai amănunțit, întrucât ar putea fi o „escortă”.)

4.1.3. Controlul documentelor

Bariera lingvistică este o problemă, fără îndoială, dar se pot schimba câteva cuvinte cu copilul într-un mod prietenos, ținând cont de vârsta și de gradul de maturitate al copilului. Câteva întrebări posibile se referă la persoana care așteaptă în zona de sosire a aeroportului, la frecvența călătoriilor copilului, la locul unde se află părinții copilului și la persoana care l-a însoțit pe copil până la aeroport în țara lui de origine.

În plus față de verificările standard, este necesar să se acorde atenție următoarelor aspecte:

- documentele prezentate (pașapoarte, vize, documente justificative etc.). Documentele foarte noi trebuie verificate mai amănunțit, în special dacă provin din țări unde ar putea fi emise în urma unor acte de înșelăciune sau corupție (în conformitate cu analizele de risc disponibile);
- unele consulate emit vize pentru copii cu mențiunea numelui persoanei care însoțește copilul în căsuța de comentarii (cum ar fi consulatele britanice); este posibil ca copilul să aibă câteva vize vechi pe pașaport, unde să fie menționat numele persoanei care îl așteaptă în afara zonei de sosiri;

- ♦ examinarea documentelor justificative și a biletelor de avion (cu itinerariul), însoțită de întrebări scurte cu privire la motivul călătoriei;
- ♦ consultarea Sistemului de Informații Schengen național (NSIS) și a bazelor de date ale poliției conform Codului frontierei Schengen (pentru resortisanții țărilor terțe, aceasta este deja o obligație prin Codul frontierei Schengen) și în cazul în care acest lucru este disponibil la nivel local, verificarea în bazele de date ale sistemului de alertă pentru răpiri.

Este recomandabil ca polițiștii de frontieră din linia a doua să identifice și să adreseze pe scurt câteva întrebări persoanei care așteaptă copilul, oricare ar fi aceasta (vă rugăm să consultați secțiunea 4.2.1).

Dacă există orice fel de indicii că un copil ar putea fi într-o situație de risc, polițiștii de frontieră trebuie să continue cu verificările în linia a doua.

4.2. Verificările din linia a doua

Verificările din linia a doua se efectuează de către un alt polițist de frontieră (dacă este disponibil), care este la curent cu modulele de operare ale traficantilor de migranți și ale traficantilor de persoane, precum și cu cele mai recente alerte.

Sunt analizate toate activitățile anterioare și, dacă este necesar, se repetă verificările.

Verificările documentelor și biletelor, investigarea în detaliu a diferitelor etape ale călătoriei, notificările în legătură cu zonele de tranzit și tehnicile recomandate pentru interacțiunea cu copiii sunt în esență aceleași ca în cazul copiilor însoțiți sau separați de familie.

Conform Codului frontierelor Schengen, copilul va primi informații scrise cu privire la scopul (și procedurile) unui astfel de control, care se efectuează ca procedură aleatorie standard. Aceste informații vor fi puse la dispoziție în toate limbile oficiale ale Uniunii, precum și în limbile țării sau țărilor vecine ale statului membru în cauză. Se va folosi un limbaj ușor de înțeles de către copil sau pe care se presupune că acesta îl înțelege, sau se va comunica într-un alt mod care să fie eficient, inclusiv se vor folosi traducători atunci când este cazul.

4.2.1. Persoana care așteaptă copilul

Un factor important este prezența probabilă a unei persoane care îl așteaptă pe copil. Prioritatea principală a polițistului de frontieră din linia a doua este în general aceea de a identifica și de a adresa pe scurt câteva întrebări persoanei respective, dar această verificare se va efectua doar după înțelegerea situației din documentația disponibilă și în urma discuțiilor cu personalul companiei aeriene și cu copilul. Este necesar ca mai târziu să se verifice ce spune persoana care îl așteaptă pe copil.

Se recomandă ca polițiștii de frontieră îmbrăcați în haine civile să supravegheze la câțiva metri în spate personalul de la sol care îl însoțește pe copil către zona de așteptare, pentru a se asigura că persoana care îl așteaptă apare. Un traficant s-ar putea ascunde atunci când copilul își face apariția însoțit de un polițist de frontieră în uniformă.

Persoana care îl așteaptă pe copil în zona de sosiri trebuie informată în legătură cu necesitatea unui control amănunțit ca procedură aleatorie standard, observându-se cu atenție reacțiile acesteia.

În cazul în care copilul călătorește cu bagaj propriu, ar trebui ca adultul să cunoască mai mult sau mai puțin ce se află în bagaj,

mai ales dacă copilul este foarte mic. Atunci când i se cere acest lucru, adultul ar trebui să poată enumera câteva articole din bagaj.

Polițistul de frontieră trebuie să fie pe deplin convins că motivul călătoriei copilului este legitim, iar explicația este reală.

O solicitare de azil pe parcursul procesului de identificare și control, fie din partea copilului, fie din partea persoanei care îl așteaptă pe copil, făcută în numele acestuia, nu ar trebui să îl împiedice sau să îl distragă pe polițistul de frontieră de la strângerea tuturor informațiilor, cât și a probelor necesare, respectând procedura standard.

4.3. Decizii finale și mecanisme de referire

În toate deciziile, considerentul prioritar trebuie să fie interesul superior al copilului, iar principiul *nereturnării* trebuie respectat.

Un copil va fi reținut doar în cazuri absolut excepționale, întotdeauna în conformitate cu legislația națională aplicabilă, pentru cel mai scurt timp posibil și ca o măsură de ultimă instanță; Comitetul ONU pentru drepturile copilului a stabilit că reținerea unui copil nu poate fi justificată pe motive legate de statutul de migrant⁽¹³⁾. În orice moment și în funcție de circumstanțe, dacă există o suspiciune rezonabilă că copilul ar putea fi în pericol sau într-o situație de risc și că este posibil să fi fost deplasat în scop de trafic de persoane sau are în vreun alt fel nevoie de protecție pe baza indiciilor/semnelor de mai sus, trebuie aplicate imediat mecanismul de referire și ancheta inițială, în conformitate cu legislația națională aplicabilă, înainte de orice decizie finală.

⁽¹³⁾ Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul aplicat copiilor neînsoțiți și despărțiți de familie, aflați în afara țării lor de origine, paragraful 61.

În cazul sesizărilor sau a plasamentului inițial, se va apela, în aeroport, la intervenția personalului specializat în protecția copilului; polițiștii de frontieră trebuie să aibă la îndemână datele persoanelor de contact.

Există o regulă generală la frontiere conform căreia copiii nu trebuie despărțiți de părinții sau de rudele lor (care i-ar putea aștepta la sosire) decât în cazul în care există o suspiciune rezonabilă că copilul ar putea fi expus unor riscuri alături de aceștia. Autoritățile pentru protecția copilului sunt mai în măsură să confirme pe deplin acest aspect și să preia cazul.

Rețineți următoarele:

- ♦ Asigurați-vă că perioada de timp dintre activarea procedurilor de protecție a copilului și/sau a mecanismului național de referire și predarea efectivă a cazului este cât mai scurtă. În acest scop, asigurați-vă că persoanele de contact care reprezintă mecanismul național de referire și protecție sunt identificate și bine cunoscute.
- ♦ Dacă este posibil, organizați o întâlnire de coordonare pe tema protecției și/sau a mecanismului național de referire, în care să se discute despre modul de soluționare a situațiilor în care copiii ajung seara târziu, dimineața devreme, de sărbători sau în weekend.
- ♦ Se va asigura accesul copiilor la serviciile de bază (hrană, apă, toaletă, asistență medicală etc.) și, dacă este posibil, ceva cu care să își petreacă timpul atunci când sunt nevoiți să aștepte.
- ♦ Copiii vor fi informați în permanență în legătură cu ce se întâmplă și cu ceea ce urmează să se întâmple.

Polițiștii de frontieră trebuie să cunoască procedurile puse în aplicare de transportatorii aerieni în cazul copiilor neînsoțiți.

5. Informații suplimentare

5.1. Culegerea datelor

Culegerea adecvată a datelor indică faptul că activitățile în teren au fost efectuate corespunzător. Întrucât la nivelul Uniunii Europene există puține date cu privire la copiii care trec frontierele externe, o culegere mai eficientă a datelor este utilă pentru identificarea unor practici de lucru mai bune și pentru salvarea unor victime.

Polițiștii de frontieră pot juca un rol esențial în detectarea infracțiunilor în care sunt implicați copii. Succesul anchetelor din domeniu depinde de cele mai multe ori de reacția și acțiunile polițiștilor de frontieră, ei fiind primii care observă atunci când ceva nu este în regulă sau lipsește. Este necesar să se asigure o transmitere cât mai rapidă către autoritățile competente a oricăror informații care ar putea fi relevante, pentru a se putea acționa imediat. Foarte rar traficanții de persoane acționează singuri și de multe ori schimbă punctul de acces pentru a reduce riscul de a fi interceptați; prin urmare, doar culegerea unor date cuprinzătoare se poate dovedi utilă pentru identificarea unor moduri de operare similare și pentru realizarea unui schimb de bune practici. Recrutarea, transportul și exploatarea copiilor necesită un grad ridicat de organizare la nivel de grup. Prin urmare, polițiștii de frontieră sunt atenți în detectarea unor infracțiuni conexe ⁽¹⁴⁾.

5.2. Protecția datelor

Polițiștii de frontieră trebuie să respecte toate cerințele aplicabile privind protecția datelor atunci când înregistrează, procesează și transferă date cu privire la copii. Reglementările privind protecția datelor trebuie respectate întotdeauna.

⁽¹⁴⁾ Raportul anual al Interpol privind infracțiunile legate de traficul de persoane

În același timp, polițiștii trebuie să dea dovadă de suficientă grijă atunci când înregistrează, procesează și transferă date cu privire la copii. Se aplică reglementările privind protecția datelor și acestea trebuie respectate. Ca regulă generală, niciun fel de informații specifice cu privire la copil nu vor fi transmise de către polițiștii de frontieră către țara lor de origine sau către orice autorități din țara de origine (cum ar fi reprezentanții consulari).

La nevoie, persoanele care așteaptă copilul în zona de sosiri trebuie să fie identificate (vă rugăm să consultați și capitolul 4, secțiunea 4.2.1).

5.3. Reprezentanții consulari ai țărilor terțe

Trebuie luată în considerare contactarea acestor delegații pentru verificarea rapidă a documentelor justificative și a celor de călătorie, cu condiția ca acest lucru să nu expună copilul la un risc și mai mare (de exemplu, atunci când copilul își exprimă intenția de a solicita azil).

Pasagerii (adulți) care însoțesc copilul sau persoanele care îl întâmpină la sosire pot să fie, de asemenea, puse în legătură cu un vorbitor nativ al limbii lor sau cu un traducător și astfel să aibă posibilitatea să își comunice mai bine poziția autorităților competente.

5.4. Procedurile transportatorilor aerieni privind gestionarea cazurilor cu copii neînsoțiți

Criteriile referitoare la vârstă care sunt aplicate în general de către companiile aeriene pentru a defini minorii neînsoțiți se referă la copii cu vârsta între 5 și 11 ani (în unele cazuri până la 15 ani).

De obicei, informațiile privind procedurile adoptate de către transportatorii aerieni pot fi găsite ușor pe site-urile lor oficiale.

Polițiștii de frontieră trebuie să analizeze diferitele proceduri și să identifice posibilele vulnerabilități pentru copiii care sosesc sau tranzitează aeroporturile în care își desfășoară activitatea.

6. Protecția și mecanismele naționale de referire

Așa cum este prevăzut la secțiunea 1.9, mecanismul național de referire este un sistem, înființat la nivel național, conceput să asigure protecția persoanelor vulnerabile și a drepturilor acestora printr-un răspuns coordonat. Modul de organizare al unui mecanism național de referire variază în funcție de specificul național și de situația vizată.

De exemplu, statele membre au obligația conform legislației europene de a înființa un mecanism de referire la nivel național pentru victimele traficului de ființe umane ⁽¹⁵⁾. În unele țări, cerințele legate de modul de acțiune al polițiștilor de frontieră în cazurile în care sunt implicați copii vulnerabili au fost reunite într-un set de proceduri operaționale standard, care poate fi activat foarte ușor. În altele, modul de acțiune necesar este mult mai neclar, astfel încât polițiștii de frontieră se găsesc în situația de a-și face propriile aranjamente *ad hoc* de sesizare a cazurilor.

Uniunea Europeană a promovat, de asemenea, înființarea mecanismelor de referire la nivel național pentru gestionarea cazurilor de răpire a copiilor. Comisia a elaborat orientări ⁽¹⁶⁾ și a oferit sprijin ⁽¹⁷⁾ statelor membre pentru crearea unor sisteme de alertă pentru răpiri, care asigură o interoperabilitate transfrontalieră. Și Consiliul ⁽¹⁸⁾ a încurajat statele membre să înființeze

---

⁽¹⁵⁾ A se vedea articolul 11 alineatul (4) din Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului, care prevede că: „statele membre iau măsurile necesare pentru a institui mecanisme adecvate care să permită identificarea timpurie și acordarea timpurie de asistență și de sprijin victimelor, în cooperare cu organizațiile de sprijin relevante”.

⁽¹⁶⁾ SEC(2008) 2912 final — Bune practici pentru lansarea unei alerte privind răpirile de copii transfrontaliere: http://ec.europa.eu/justice/funding/rights/call_10014/ramc_ag_annex_5_2008_en.pdf

⁽¹⁷⁾ De exemplu, Bulgaria, Cipru, Polonia, Slovacia, Spania și Regatul Unit au recurs la această posibilitate.

⁽¹⁸⁾ Concluziile Consiliului din 11 noiembrie 2008: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=RO&f=ST%2014612%202008%20REV%202>

astfel de mecanisme și să încheie acordurile de cooperare necesare. Este de remarcat faptul că diversitatea sistemelor naționale nu oferă uniformitate la nivelul Uniunii Europene. Până în prezent, nu toate statele membre au elaborat astfel de mecanisme. Cu toate acestea, aceste mecanisme sunt necesare pentru a asigura un răspuns prompt și coordonat în cazurile de răpiri ale copiilor, cu implicarea tuturor actorilor relevanți, inclusiv a polițiștilor de frontieră.

Autoritățile naționale sunt principalii actori în ceea ce privește înființarea unui mecanism național de referire și asigurarea unei cooperări transfrontaliere și intersectoriale. Polițiștii de frontieră pot însă să joace un rol important în susținerea față de autoritățile naționale competente a ideii de înființare a unor astfel de mecanisme, acolo unde acestea încă nu există.

Frontex recomandă crearea unui sistem facil de activare a mecanismelor de referire. Următoarele principii trebuie luate în considerare pentru orice mecanism de referire care implică lucrul cu copiii:

- Dintre toate măsurile adoptate care respectă interesul superior al copilului, protecția drepturilor copilului trebuie să fie principala prioritate.
- Un sistem eficient trebuie să fie cât mai cuprinzător, pentru a putea răspunde în mod prompt la diferite forme de abuz, de exploatare sau de trafic de ființe umane. Este necesară o gamă largă de servicii specializate, astfel încât nevoile specifice ale persoanelor să poată fi îndeplinite corespunzător.
- Trebuie urmărită o abordare multidisciplinară și intersectorială. Cele mai eficiente sunt sistemele integrate de protecție a copilului. Prin urmare, trebuie implicați toți actorii relevanți din administrație și din societatea civilă.
- Este necesar ca acordurile încheiate între entități diferite să fie suficient de flexibile încât să poată gestiona aspectele complexe ale procesului de referire și să găsească soluții pentru

diferitele nevoi ale copiilor în diferite situații. Toți partenerii trebuie implicați ținându-se seama de rolurile și responsabilitățile fiecăruia, iar principiul fundamental al cooperării trebuie definit atent și minuțios în cadrul mecanismului de referire.

- ♦ Trebuie acordat și facilitat accesul la procedurile de protecție.
- ♦ Transparența și delimitarea clară a responsabilităților stau la baza unui mecanism de referire eficient.
- ♦ Dezvoltarea unor mecanisme deja existente cu scopul de a consolida implicarea locală ar trebui să simplifice procesul. Obiectivul ar trebui să fie dezvoltarea durabilă.
- ♦ Mecanismul trebuie analizat și actualizat periodic pentru a asigura o protecție a copilului eficientă și eficace. Trebuie urmărite sinergiile cu alte mecanisme de referire relevante.

Un polițist de frontieră ar trebui să aibă întotdeauna la îndemână următoarele:

- ♦ datele de contact ale autorităților „obligatorii”: serviciul de protecție a copilului 24 de ore din 24 și alte servicii de urgență;
- ♦ o listă completă, cu date de contact, pentru toate serviciile de protecție și programele disponibile (medicale, din domeniul sănătății mintale, juridice, logistice etc.), de la autoritățile naționale, de la societatea civilă, de la organizațiile internaționale și de la ONG-uri.

În final, este important ca polițiștii de frontieră să urmeze un program de pregătire specifică cu privire la modul de lucru cu persoanele vulnerabile, punând accentul pe lucrul cu copiii.

7. Glosar

- APIS** Sistemul de informații prealabile privind pasagerii
I-24/7 sistemul de verificare al Interpol
MN minor neînsoțit
NRM mecanism național de referire
NSIS Sistemul de Informații Schengen național
OIM Organizația Internațională a Muncii
OIM Organizația Internațională pentru Migrație
ONG organizație neguvernamentală
PNR registru cu numele pasagerilor
SBC Codul frontierei Schengen
UNCRC Comitetul ONU pentru drepturile copilului (1990)
UNCRSR Convenția Organizației Națiunilor Unite privind statutul refugiaților (1951)
UNODC Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate

Plac Europejski 6
00-844 Warsaw, Poland
Tel. + 48 22 205 95 00
Fax + 48 22 205 95 01

frontex@frontex.europa.eu
www.frontex.europa.eu

Print:
TT-02-17-558-RO-C
ISBN 978-92-95213-32-6
doi:10.2819/64190

PDF:
TT-02-17-558-RO-N
ISBN 978-92-95213-21-0
doi:10.2819/761093

Oficiul pentru Publicații